

Rola uczuć w życiu osobowym człowieka w ujęciu św. Tomasza z Akwinu i Kartezjusza

Analiza porównawcza

ŚW. TOMASZ

**Teza 1. RACJĄ BYTU I ISTOTĄ DUSZY
LUDZKIEJ JEST TO, ŻE JEST ONA FORMĄ
CIAŁA**

Teza 2. CIAŁO JEST SUBSTANCJĄ NIEZUPEŁNĄ

**Teza 3. FORMA SUBSTANCJALNA – DUSZA,
KTÓRA MA CHARAKTER AKTU ORGANIZUJE
SOBIE CIAŁO TWORZĄC Z NIM
SUBSTANCJALNĄ CAŁOŚĆ**

**CZŁOWIEK JEST JEDNOŚCIĄ
SUBSTANCJALNĄ, *compositum* DUSZY
I CIAŁA, KTÓRA JAKO JEDNA ZASADA
DZIAŁANIA WYŁANIA Z SIEBIE AKTY:**

MOTORYCZNE

WEGETATYWNE

SENSYTYWNE

INTELEKTUALNO-WOLITYWNE

KARTEZJUSZ

Teza 1. ISTNIEJĄ DWIE CAŁKOWICIE RÓŻNE I ODREBNE SUBSTANCJE ZUPEŁNE:

JAŻŃ-DUSZA
(res cogitans)

i

CIAŁO
(res extensa)

Teza 2. JAŻŃ-DUSZA TO SUBSTANCJA KONKRETNA, TO RZECZ, KTÓRA MYŚLI

**chcę – nie chcę,
twierdzę – przeczę,
wyobrażam sobie,
czuję,
wątpię...**

**Teza 3. CIAŁO TO SUBSTANCJA, KTÓREJ
ISTOTA POLEGA NA ROZCIĄGŁOŚCI,
GIĘTKOŚCI I ZMIENNOŚCI**

**Teza 4. DUSZA I CIAŁO CO NAJWYŻEJ
TYLKO WZAJEMNIE NA SIEBIE ODDZIAŁUJĄ,
ALE NIE TWORZĄ JEDNEJ NATURY**

**CZŁOWIEK TO *JA-MYŚLĄCE*, TO SAMA
TYLKO DUSZA, WOBEC KTÓREJ CIAŁO
PEŁNI ROLĘ KAJDAN**

**AKTY WEGETATYWNE, ZMYSŁOWE
I ROZUMNE NIE WYPŁYWAJĄ Z JEDNEGO
ŹRÓDŁA, ALE MAJĄ RÓŻNE PODŁOŻA**

ISTOTĄ KAŻDEGO UCZUCIA JEST:

*** PORUSZENIE POŻĄDANIA ZMYSŁOWEGO**
do LUB od PRZEDMIOTU

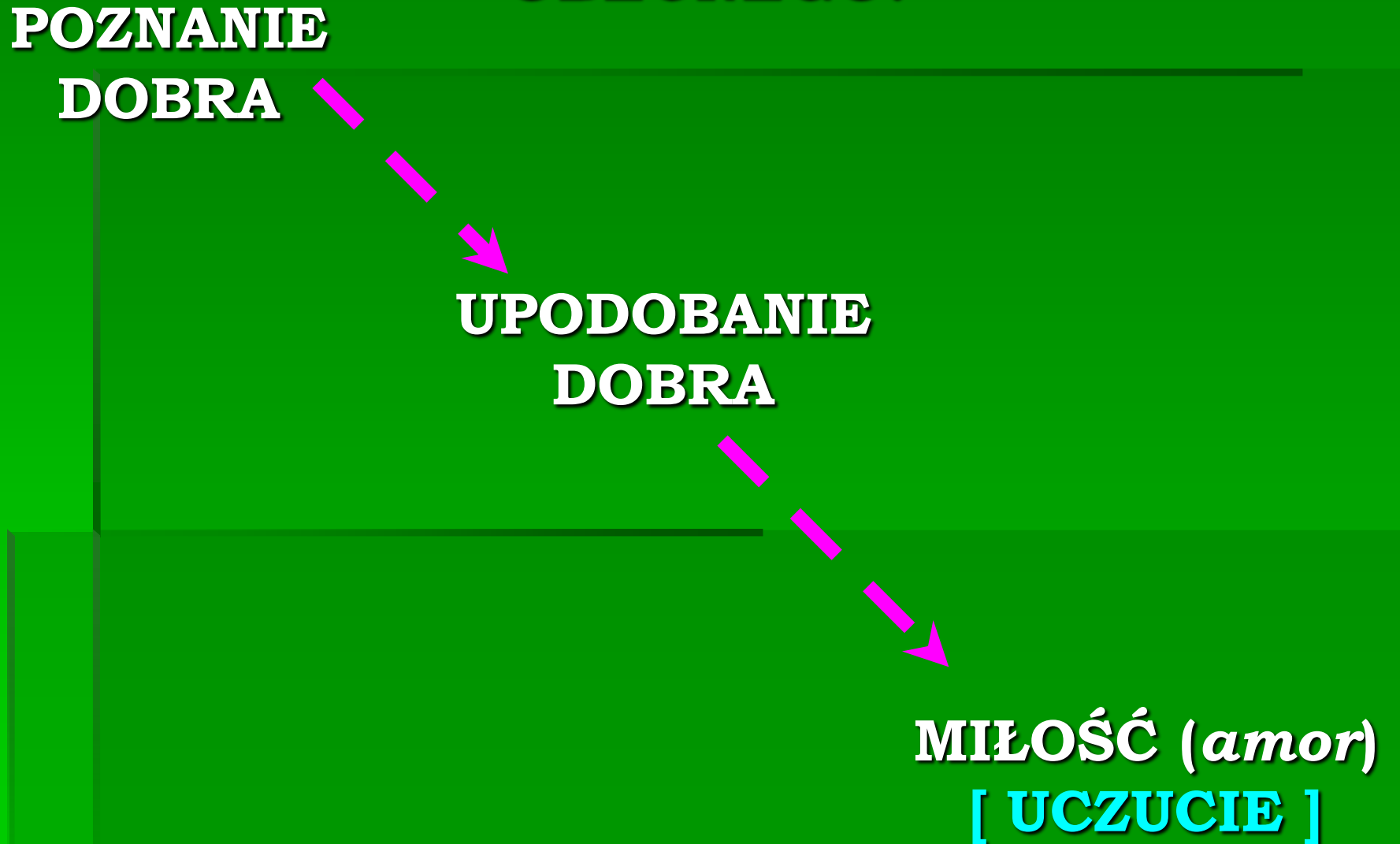
*** PRZEMIANA FIZJOLOGICZNA ORGANIZMU**

- **POPEŁ ZASADNICZY** - wprost zdobywa przyjemne dobro i unika przeciwnego zła

- **POPEŁ ZDOBYWCZY** - osiąga dobro trudne do zdobycia i unika zła trudnego do uniknięcia

MECHANIZM AKTÓW POPEŁDU ZASADNICZEGO WOBEC DOBRA OBECNEGO:

POZNANIE
DOBRA

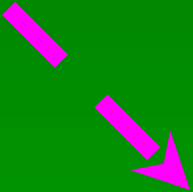
The diagram illustrates a three-stage process of love. It begins with 'POZNANIE DOBRA' (Knowledge of Good) in the top-left corner. A dashed pink arrow points diagonally down and to the right to 'UPODOBANIE DOBRA' (Affection for Good) in the center. Another dashed pink arrow points diagonally down and to the right from the center to 'MIŁOŚĆ (amor) [UCZUCIE]' (Love (amor) [Feeling]) in the bottom-right corner. The entire diagram is set against a green background with a black L-shaped line forming a coordinate system.

UPODOBANIE
DOBRA

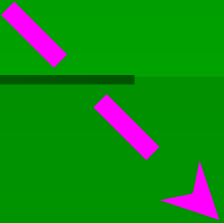
MIŁOŚĆ (*amor*)
[UCZUCIE]

MECHANIZM AKTÓW POPEŁDU ZASADNICZEGO WOBEC DOBRA NIEOBECNEGO:

POZNANIE I
UKOCHANIE DOBRA

PRAGNIENIE (*desiderium*)
[UCZUCIE]

ZDOBYCIE DOBRA BUDZI
PRZYJEMNOŚĆ (*delectatio*)
[UCZUCIE]

MECHANIZM AKTÓW POPEŁDU ZASADNICZEGO WOBEC ZŁA OBECNEGO:

POZNANIE

ZŁA

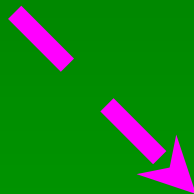
SPRZECIW WOBEC
ZŁA

NIENAWIŚĆ
(*odium*) ZŁA
[UCZUCIE]

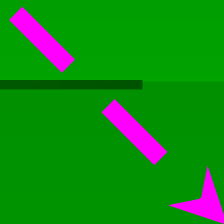
MECHANIZM AKTÓW POPEŁDU ZASADNICZEGO WOBEC ZŁA NIEOBECNEGO:

POZNANIE I SPRZECIW

WOBEC ZŁA

ODRAZA (*fuga*) [UCZUCIE]

ZŁĄCZENIE ZE ZŁEM BUDZI
BÓL-SMUTEK (*dolor
interior*) [UCZUCIE]

MECHANIZM AKTÓW POPEŁDU ZDOBYWCZEGO WOBEC DOBRA NIEOBECNEGO:

POZNANE DOBRO SKŁANIA KU
SOBIE

GDY TRUDNO
JE ZDOBYĆ,
ALE JEST TO
MOŻLIWE
BUDZI SIĘ
AMBICJA (*spes*)
[UCZUCIE]

GDY TRUDNO
JE ZDOBYĆ I
NIE JEST TO
MOŻLIWE
BUDZI SIĘ
ZNIECHĘCENIE
(*desperatio*)
[UCZUCIE]

MECHANIZM AKTÓW POPEŁDU ZDOBYWCZEGO WOBEC ZŁA NIEOBECNEGO:

POZNANE ZŁO ODPYCHA LUB
CZASEM PRZYCIĄGA

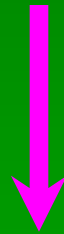
GDY ODPYCHA
OD ZŁA
PRZYSZŁEGO
BUDZI SIĘ
STRACH (*timor*)
[UCZUCIE]

GDY MOŻNA
ZŁO POKONAĆ
BUDZI SIĘ
ODWAGA
(*audacia*)
[UCZUCIE]

MECHANIZM AKTÓW POPEŁDU ZDOBYWCZEGO WOBEC ZŁA OBECNEGO:

**PODMIOT DOZNAJE KRZYWDY
I PRAGNIE JĄ POMŚCIĆ**

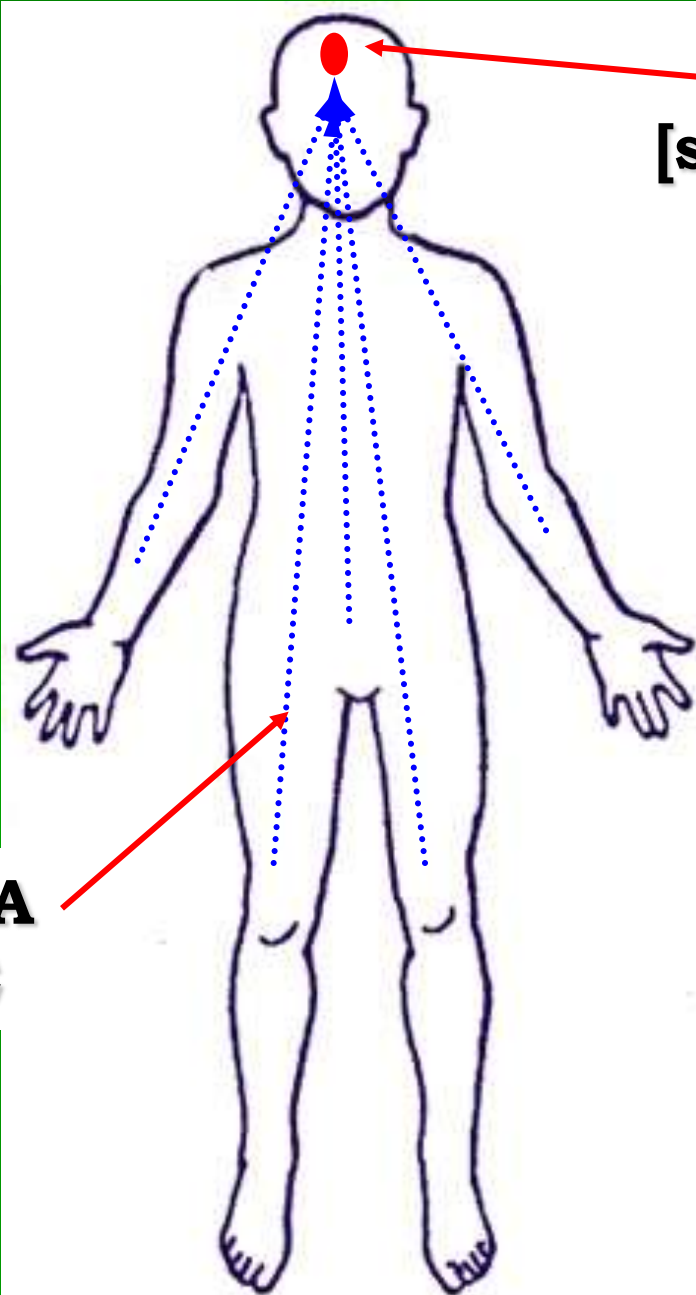
**BUDZI SIĘ GNIEW (*ira*) [UCZUCIE],
KTÓRY MA ZA PRZEDMIOT OBECNE
ZŁO I POMSTĘ POSTRZEGANĄ JAKO
DOBRO**

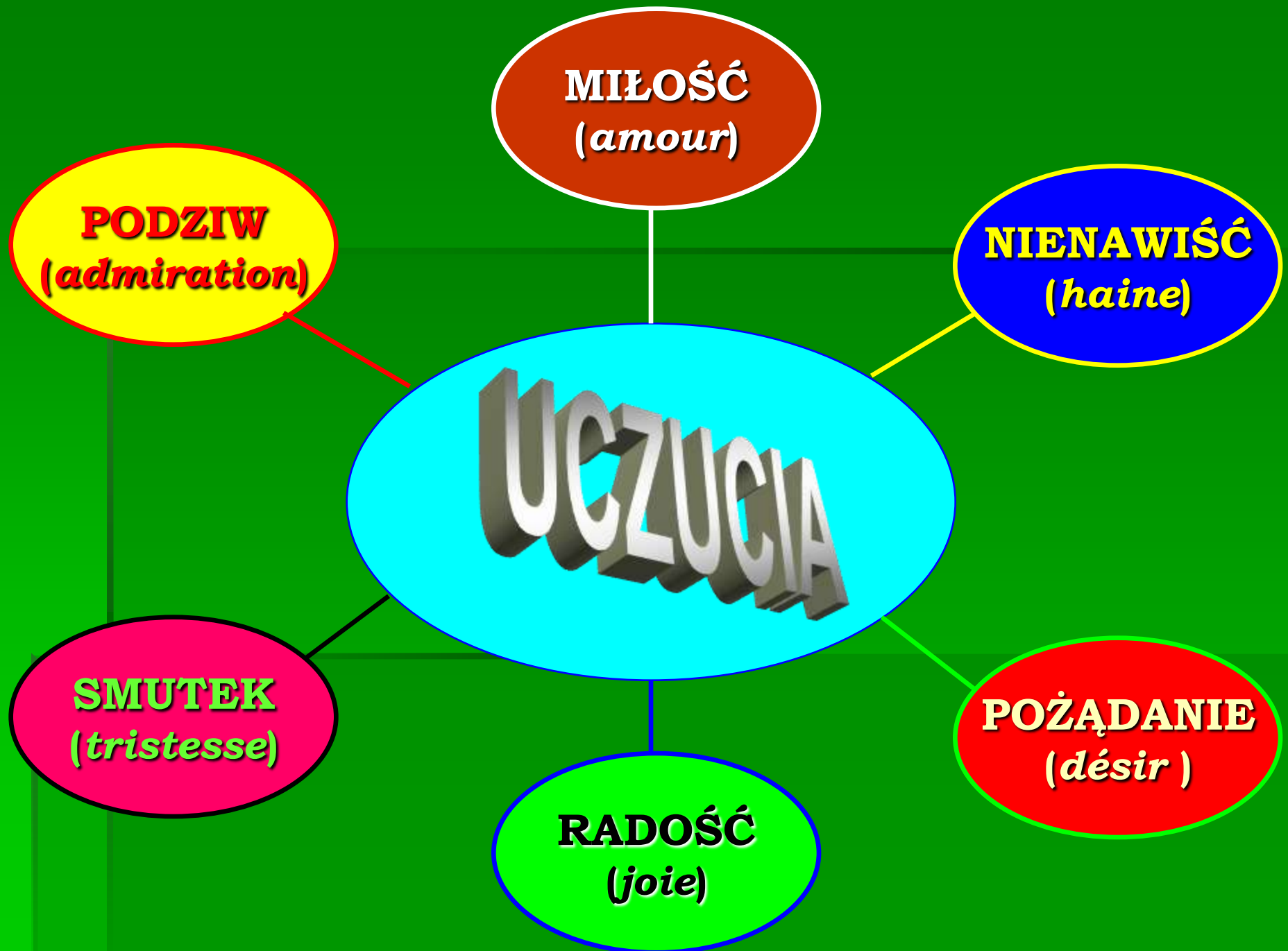
**UCZUCIA to spostrzeżenia lub
czucia, albo wzruszenia duszy,
które należą do duszy i tylko
do duszy.**

**Są one spowodowane,
podtrzymywane i wzmacniane
przez pewien ruch tchnień
życiowych czyli przez ciało**

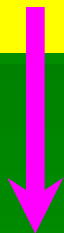
SZYSZYŃKA
[siedlisko duszy]

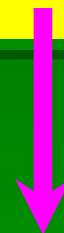
TCHNIENIA
ŻYCIOWE

DUSZA WPŁYWA NA UCZUCIA ZA POMOCĄ:

ROZWAŻANIA
INNYCH
WAŻNYCH DLA
NIEJ RZECZY

PRYZYZWYCZAJEŃ
(*habitude*)

UCZUĆ INTELEKTUALNYCH
(*émotions intérieures*)

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ UCZUCIA W ŻYCIU OSOBOWYM CZŁOWIEKA?

ŚW. TOMASZ:

**AKTUALIZUJĄ CAŁE
COMPOSITUM DUSZY I CIAŁA**

DESCARTES:

**CZYNIA Z DWÓCH
ODRĘBNYCH SUBSTANCJI
ZUPEŁNYCH ISTOTĘ
ABSOLUTNIE JEDNĄ**